



# מעמקים

**מעובד מתוך שיעורי הרב יצחק שפירא**  
ראש ישיבת 'עוד יוסף חי'

בס"ד | פרשת וישלח | תשפ"ו | גיליון 72

יט כסלו - מה עושים  
היום? ואיך זה קשור למי  
שאינו חסיד חב"ד?  
שות בעבודת ה'

עמוד 21

חסידות שנוגעת לנפש -  
סתם פסיכולוגיה או תורת  
ה'?

התבוננות בסיפורי  
צדיקים

עמוד 7

רוצה שלא יקנאו  
בהצלחות שלך?  
חסידות לפרשת שבוע

עמוד 4



## הקדמת המערכת



שבת שלום לקוראי מעמקים היקרים! לפניכם עלון חדש מלא בתוכן חסידי - מאמרי 'השכלה' ו'עבודה', והתבוננויות מרתקות.

שבת שלום, וחג שמח. לשנה טובה בלימוד החסידות ובדרכי החסידות תכתבו ותחתמו. בימים אלו הוצאנו בע"ה לאור חוברת מיוחדת ליט כסלו ולחנוכה "אשפוך את רוחי על כל בשר", היא מופצת ברחבי הארץ וניתן לקבלה גם במייל (בכתובת הכתובה למטה). העלון קצר מהרגיל, אין בו מאמר מרכזי. אך החזרנו את המדור האהוב "סיפורי צדיקים", והפעם באופן יותר משודרג.

המאמר הראשון הוא על התמודדות עם קנאה במי שמתנשא (הוא נכתב בהקשר לפרשת השבוע, אך הוא קשור ג"כ לחג הגאולה של אדמו"ר הזקן).

המאמר השני - מדור סיפורי צדיקים, והנושא המרכזי בו הוא היחס לתורות החסידות שנוגעות לנפש (בומיוחד לתורתיו של בעל הגאולה - אדמו"ר הזקן).

המאמר השלישי - מדור כיבוד הורים, והפעם: איך לחנך למצוות יראת?

והמאמר האחרון הוא שו"ת משיבת דורשי יחודך, על עניינה של חגיגת יט כסלו.

---

בעזרת ה' יצקיים שיעור הכנה ליט כסלו, ביום ראשון בשעה תשע וחצי, בבית של הרב יצחק שפירא. רחוב הרב צבי יהודה 18 קומה 2 דירה 4. לפרטים 0537246111.

תזתכן התועודות נוספת בליל יט כסליו (שני בלילה). כדאי להתעדכן במספר הנ"ל.

---

שבת שלום ומבורך, המערכת.

לשאלות, הערות, ולקבלת העלון

shiurimshapira@gmail.com

או בטלפון 0537246111 - יוסף חיים

אנו מזכירים שקיים פורום דיונים בנושאי השיעורים, להצטרפות לפורום יש לשלוח בקשה למייל המופיע למעלה

לשמיעת השיעורים בקול הלשון 0733718149

# רוצה שלא יקנאו בהצלחות שלך?

יצחק אבינו בירך את יעקב "הוה גביר לאחיך והשתחו לך בני אמך", אבל בפרשה שלנו יעקב אבינו קורא לעשו שמונה פעמים 'אדוני', והוא זה שמשתחוה לעשו. האם הברכות של יצחק לא התקיימו?

## אתה לא סומך על אבא?

יעקב אבינו קורא לעשו 'אדוני', האם זה אומר שעשו הוא האדון של יעקב? מלבד מה שיעקב קורא לעשו אדוני ושולח לו מנחה, אין משמעות מעשית לכך שעשו הוא האדון, הגביר, בין האחים. אדרבה: כאשר הארץ לא יכלה לשאת את שני האחים בגלל גודל מקניהם, דווקא עשו הוא זה שעזב את הארץ, ולא יעקב. אם כן, מצד אחד יעקב אבינו קורא לעשו 'אדוני', אבל מצד שני אין לכך שום משמעות מעשית. למה יעקב לא סומך על הברכות של יצחק אבינו ועל ההבטחות שה' הבטיח לו, ומתייחס לעשו כאילו הוא האדון שלו, אף על פי שאין לכך משמעות מעשית?

## לא רוצה לריב

על פי הפשט אפשר לומר (כפי שכתוב ברש"י) שיעקב לא רצה לריב עם עשו, ולכן הוא הראה לו שהוא לא מתייחס לברכות כאל מציאות שאמורה להתקיים. הוא אומר לו שעד עכשיו הוא היה אצל לבן, ושם לבן היה האדון ולא הוא, ועכשיו הוא בא לארץ ושם עשו הוא האדון. בכך שהוא אומר זאת לעשו, הוא מראה לו שהוא לא מתייחס למה שנאמר בברכות, וממילא אין לעשו סיבה לכעוס עליו.

אמנם בתוך הפשט הזה יש עומק: ליעקב אבינו היתה סיבה שבשלה הוא לא רצה להראות את עצמו כגביר על עשו, אף על פי שכך יצחק בירך אותו. נסביר זאת על ידי דוגמה:

## למה הוא חושב שאני מתנשא עליו?

לפעמים כאשר אדם רוצה ומתאמץ להיות במקום של השפעה על מנת לעשות דברים טובים, אנשים אחרים רואים את הרצון הזה שלו כרדיפת כבוד וכרצון להתנשא. גם הם היו רוצים להיות במקום של השפעה על מנת להיות מכובדים, ולכן 'ברור' להם למה הוא רוצה להיות במקום כזה.

כאשר אנשים מסתכלים כך על אדם שרוצה להיות במקום של השפעה בשביל לעשות דברים טובים, זה גורם להם גם לא לאהוב את אותו אדם ולא לשמוח בהצלחות שלו, וגם לא לאהוב את עשיית הטוב עצמה. נראה להם שהאדם משתמש בעשיית הטוב כתירוץ לרדיפת הכבוד ולהתנשאות שלו, וזה גורם להם לשנוא את הטוב ולהתרחק ממנו.

על מנת שהרצון להיות במקום של השפעה לא ייתפס כהתנשאות, ההתנשאות צריכה להיות התנשאות של ה' ולא של האדם, ועל האדם להרגיש שהוא עבד ולא מתנשא<sup>1</sup>. הרצון של האדם להיות במקום של השפעה לא נובע מרצון שלו להתנשא, אלא מרצון שה' יתנשא. ממילא האדם הוא עבד של ה', וכל ההתנשאות היא של ה' ולא של האדם, וכל ההצלחות הם של ה' ולא של האדם. ככל שהאדם יותר ירגיש שהוא לא מחפש להתנשא, אלא להיפך, מחפש שהוא יהיה עבד וה' יתנשא – כך האנשים מסביבו לא יחשבו שהוא מחפש להתנשא עליהם, והם לא ישנאו אותו ואת ההצלחות שלו ואת עשיית הטוב שלו.

### עשו – שליח של ה'

כאשר יעקב אבינו רואה שעשו בא לקראתו עם ארבע מאות איש במטרה להילחם איתו, הוא מבין שעשו חושב שהוא מתכוון להשתמש בברכות שהוא קיבל, ולהתנשא ולהיות גביר. אם עשו היה מקבל את הברכות, הוא וודאי היה מתנהג כגביר וכאדון של יעקב, ולכן 'ברור' לו שגם יעקב מחפש להתנשא ולהיות גביר. יעקב מבין שה' רומז לו על ידי עשו שעליו לעשות עבודה בתוכו, ולחפש ולהדגיש שהוא רוצה את ההתנשאות של ה' ולא את ההתנשאות שלו.

יעקב מבין שאם עשו בא לקראתו למלחמה, כנראה ה' רוצה להתנשא עליו על ידי עשו, כדי שיהיה ברור שההתנשאות היא של ה' ויעקב לא מחפש לעצמו התנשאות. אם כן, יעקב תופס את עשו כהתנשאות של ה', והוא רוצה להיות עבד של ההתנשאות הזו.

### "עד אשר אבוא אל אדוני" – זה מלך המשיח

בסופו של דבר יעקב אומר לעשו "יעבור נא אדוני לפני עבדו... עד אשר אבוא אל אדוני שעירה", ואומר רש"י שזה יהיה בזמן המלך המשיח. אפשר לדרוש את הפסוק ולומר שבמילים "עד אשר אבוא אל אדוני" יעקב מתכוון לומר עד שאני אבוא למדרגת 'אדוני', כלומר עד שההתנשאות של ה' תהיה בתוכי. כאשר ההתנשאות שרואים אצל יעקב תהיה



<sup>1</sup> וראה עוד במדור 'כיבוד הורים', על האופן בו ההורים צריכים לחנך את הילד לירא מהם.

ההתנשאות של ה' ולא של יעקב, גם העבדות וגם ההתנשאות של ה' יהיו בתוך יעקב. העבדות היא הרצון של יעקב שלא תהיה לו שום התנשאות, אלא כל התנשאות שיש תהיה של ה', וכאשר זה קורה בצורה שלמה רואים בתוך יעקב לא רק את העבדות שלו, אלא גם את ההתנשאות של ה', וזה יהיה אצל המלך המשיח.

כאשר יסתכלו על המשיח יראו בו הרבה התנשאות, אבל לכולם יהיה ברור שההתנשאות היא של ה'. כמו שכתוב על המשיח "הנה ישכיל עבדי ירום ונשא וגבה מאד". המשיח ישכיל להיות העבד של ה', וזה מה שיגרום לו להיות "ירום ונשא וגבה מאד". המשיח ישכיל את עצמו ואת האחרים, וילמד את העולם כולו שמה שהאדם הכי מחפש זה שהוא יוכל לגרום הנאה ונחת רוח לקדוש ברוך הוא, כלומר להיות עבד של ה'.



## עלון מעמקים מופץ בכל שבוע ברחבי הארץ

בעלון מובאים שיעוריו של הרב יצחק שפירא המבארים את פרשיות השבוע ומאמרים חשובים בעבודת ה' בצורה עמוקה ובהירה החודרת למעמקי הנפש

## התבוננות בסיפורי צדיקים



אחד הקורסים שהעביר הרב בבית הספר לתורת הנפש והכשרת יועצים הוא – התבוננות בסיפורי צדיקים. חשיבותם של סיפורי הצדיקים בעולם הייעוץ רבה. ראשית, הצדיקים הם יועצים גדולים בעצמם. כך בהקדמת התניא מאריך אדמו"ר הזקן בכך שכל הספר – הוא ספר עצות: "בהם ימצא מרגוע לנפשו ועצה נכונה לכל דבר הקשה עליו בעבודת ה'"; וסיפוריהם-עצותיהם יכולים להועיל ליועצים ומטפלים. ויותר מכך, בעצותיהם הכניסו הצדיקים את עצמם (כפי שיבואר בסיפור שלפנינו), וכשאנחנו מספרים מסיפוריהם ויועצים עצותיהם אנו יכולים לומר שהם עצמם משתתפים איתנו במתן העצה ובהתמודדות עם הקושי.

בעזרת ה' בעלונים הקרובים נביא סיפורים מבוארים על פי שיעורים אלו. לעיתים ביאור הסיפורים מתקשר לעולם הייעוץ, אבל כולנו יכולים לקחת מכך לעבודת ה' שלנו, ולעבודת הנפש הפרטית שלנו.

עם תלמידי הרב המגיד הגדול ממזריטש ז"ל היה נמנה רב גדול אחד בשם "הרב דוולפא". שמו הפרטי – לא ידוע. מתחילה הוא היה הגדול שבחברייא, וכל התלמידים היו הולכים לשמוע ממנו חזרת דרושי-החסידות של הרב המגיד, כי היה חוזר על הדברים כהווייתן ובטוב טעם ודעת. אחר כך נדחה משם, ונפל בשכרות ר"ל. לפי דברי אדמו"ר בעל ה"צמח-צדק" מליובאוויטש ז"ל, במכתבו לאחד מבניו, אמרו עליו התלמידים של הרב המגיד ש"תולעת אוכלת בו". מאז נדחה, היה הולך נע ונד בארץ במקלו ובתרמילו, ממקום למקום ומעיר לעיר. וגם אז, בעת גלותו ונדודיו, היה "פה מפיק מרגליות", ואדרבה, בעת שהיה "נכנס היין", היה "יוצא הסוד" ביותר.

במשך נדודיו נקלע פעם אחת לעיר לאזני, מקום-שבתו של אדמו"ר הזקן ז"ל בעל ה"תניא" (קודם מאסרו, שאז העתיק דירתו ללאדי). נכנס "הוואלפר" לבית המדרש של אדמו"ר בשעה שאמר דרוש-חסידות, עמד כשעה חדא ושמע, ואח"כ אמר:  
- מקערה אחת אכלנו כולנו, וכל הדחוס [החלק הטוב] נשאר אצלו ("די גאנצע געדיכטע איז ביי איהם געבליבען")...

אחרי כן הלך לו לדרכו, ושום אדם לא ידע מי הוא.

כשסיפרו זאת אח"כ לאדמו"ר הזקן, הבין שזה היה "הרב דוולפא", והצטער מאוד על שלא ידע מזה קודם, כי אז היה מעכבו שיהיה אצלו, שלא יהיה עוד נע-ונד בארץ.

פעם אחת היה בוויילנא, נכנס לבית מרוזה ושתה כדרכו, ושכב על התנור והתחיל לדבר בינו לבין עצמו מילין סתימין שלא שמעתן אוון. ובוויילנא היה אז אחד מתלמידי הגר"א בשם ר' יודל, והיה גדול מאוד בתורה ויראה. ר' יודל הלך אז לקבץ נדבות לאיזה דבר מצווה, ונכנס גם לבית ההוא. פתאום שמע דברים נוראים נשמעים מעל התנור, והלך לראות מי הוא המדבר. כשראה את האיש השוכב על התנור שאלו:

- ממי קיבל כבודו כזאת?

- השיב לו הנודד:

- ממי שקיבלתי לא יוכל כבודו לקבל כעת, אך אם רצונו בכאלה יסע ללאוני, ושמה ימצא מרגוע לנפשו.

הדברים נכנסו ללב ר' יודל ונסה תכף ללאוני ונתקרב לאדמו"ר הזקן, והיה מהחסידים הגדולים שלו, ואדמו"ר שלחו לעיר ליפליא להיות שם לרב.

שוב פעם נזדמן להרב החסיד ר' ברוך מרדכי ז"ל מבוברויסק (חתן האב"ד האחרון דוויילנא ר' שמואל ז"ל), תלמיד אדמו"ר הזקן ז"ל, לראותו בדרך במלון, ומתנועותיו ודרכיו הבין כי הוא ה"וואלפר". כשיצא החוץ, לקח הרב ר' ברוך מרדכי את תרמילו וחיפש בו אולי ימצא שם איזה "כתב" של חסידות. בתוך כך נכנס הנודד, וכשראה שהרב"מ מחפש בתרמילו שאל:

- מה הוא מחפש אצלי? האם גנבתי ממנו מאומה?

השיב לו הרב"מ שמחפש אחר איזה "כתב".

אמר לו ה"וואלפר":

- אצלכם החסידים הם דבר בפני עצמו, והרבי והחסידות הם דבר בפני עצמו, ועל כן אתם צריכים ל"כתב"; אבל אנחנו עם רבינו ועם החסידות היינו דבר אחד ממש, ולא היינו צריכים ל"כתב".

ולקח מקלו ותרמילו והלך לו.<sup>2</sup>



<sup>2</sup> סיפורי חסידים (הרב זווין) סיפור

לפנינו סיפור מופלא, על גדול תלמידי הרב המגיד, שסופו שנעשה שיכור. האם סיפור כזה תמוה ורחוק יכול ללמד אותנו משהו? האם הוא מדבר גם אלינו?

כדי לענות על שאלות אלו נעמיק בהבנת שלוש הסיפורים על 'הרב דוולפא'. נתחיל מהסוף: כאשר ר' ברוך מרדכי מבוברויסק מחפש כתבים בתרמילו, מתבטא ה'זואלפר' על הקשר שלו לחסידות בצורה מפליאה – "אנחנו עם רבינו ועם החסידות היינו דבר אחד ממש". החסידות נכנסה לו עמוק עמוק פנימה – עד כדי כך שהוא מרגיש שזה הזהות שלו, זה ממש הוא. הוא לא צריך שום 'כתב' ושום מקור חיצוני כדי להתחבר לחסידות ולתורות שהוא אומר – זה פשוט מי שהוא.

### החסידות המשכרת

לאורך כל הסיפור ניכרת התקשרותו העמוקה לחסידות, והעובדה שגם בעת נדודיו, ואף בשכרותו, היה "פה מפיק מרגליות", ולא היה מפסיק לחזור ולומר את דברי החסידות – מעידה עד כמה היו טבועים דברי החסידות בעומק נפשו.

ועוד כשהיה אצל הרב המגיד, היה חוזר על דרושי החסידות עבור כל התלמידים, "כי היה חוזר על הדברים כהויתן וטוב טעם ודעת". גם כאן ניכר כיצד היה לימוד החסידות מתיישב בנפשו, וכיצד היה 'שוחה' בתורת החסידות, עד שיכל לבאר ולפשט עבור כל תלמידי הרב המגיד את הדברים.

ובעצם, גם השכרות מבטאת את אותו מקום. בשפה שלנו אפשר לומר שדברי החסידות 'הדליקו אותו'. החסידות נכנסה עמוק עמוק אל תוך נפשו, והשפיעה עליו עמוק מאוד, הכי עמוק שאפשר – והוא נעשה שיכור מחסידות.<sup>3</sup> השכרות מבטאת את הקשר העמוק שלו אל החסידות ואל התורות שהוא שמע, למד וחזר עליהם ברבים.

מדוע אם כן היה צריך להידחות מהחבורה של הרב המגיד?

### תולעת הספק

אדמו"ר הצמח צדק אמר בשם תלמידי הרב המגיד ש'תולעת אוכלת בו'. התולעת מסמלת ספק שאוכל בו מבפנים, ספק שמכרסם בתוכו, ולא מניח לו. מהו אותו ספק שאכל מבפנים את הרב דוולפא, עד שגרם לו להדחות מהחבורה?



<sup>3</sup> וראה עוד בעניין זה בגליון הקודם (71) במאמר "שבחי אדמו"ר האמצעי", והורחב בהתוועדות אור לח' כסלו בבני ברק.

אנו רגילים שכאשר לומדים חסידות מתעורר ספק מוכר: האם מה שאני לומד נוגע לי? האם יש לכל מה שכתוב פה שייכות אלי? ספק כזה הוא לא ספק שאוכל מבפנים. הוא ספק טוב ומבורך, שגורם לברר ולהעמיק עוד ועוד, ולהתאים את הדברים עוד יותר באופן שיתיישבו אצלי עמוק בנפש.

אבל הרב דוולפא לא הסתפק האם הדברים נוגעים אליו – כפי שאמרנו החסידות נגעה בו בצורה ייחודית ויוצאת דופן. אצל הרב דוולפא הספק היה הפוך. מרוב שהחסידות הייתה טבועה בו עמוק, מרוב שהיא הייתה שייכת אליו, התעורר אצלו ספק – אולי כל זה רק חכמה של הנפש שלי? אולי אני רק מבין ומסביר לעצמי את הנפשיות שלי, את עצמי, ובעצם אינני לומד תורת ה' כלל?

כאן גם אנחנו יכולים להכנס. החסידות מלאה בהסברה מופלאה של דקויות בנפש והסברות עמוקות בתוכיות האדם. אבל האם אנחנו מרגישים שחסידות היא בסך-הכל סוג של 'פסיכולוגיה', שהיא רק באה להסביר אותי, שהיא מתעמקת בהבנת עצמי? האם יש כאן תורת ה'?

דווקא בגלל שהחסידות כל-כך נוגעת, וכל-כך עמוקה ומחוברת, מגיעה תולעת הספק ומכרסמת בתוכנו – אולי כל מה שאנחנו עושים פה הוא לא יותר מהתעסקות בעצמנו.

מחשבות כאלה אינם יכולות להותיר את ה'וואלפר' כבחיר תלמידי הרב המגיד, והוא נדחה אל מחוץ לחבורה. הוא עוד ממשיך לדבר בענייני חסידות, והם עוד משכרים אותו וסוחפים אותו – אבל זה כבר לא מחובר לצדיק, זה כבר לא תורתו של הרב המגיד המלמד את תורת ה'. אלה דברי החסידות של הנפש שלו.

מה עובר על 'הרב דוולפא' אחרי שהוא נדחה מהחבורה?

לפנינו שלושה סיפורים מנדודיו של של 'הרב דוולפא'. ננסה לעקוב אחרי הסיפורים, ולראות כיצד הוא מתקן את הספק שלו, ותופס את המבט הבהיר והנכון על לימוד החסידות.

## החלק הסמיך של אדמו"ר הזקן

בסיפור הראשון הוא מגיע לבית המדרש של אדמו"ר הזקן, שומע ממנו מאמר חסידות, ומכריז: 'הוא לקח מהתבשיל את החלק הסמיך'. החלק הסמיך הוא כמובן החלק המשובח, אבל הוא גם החלק שמלא בתוכו. אדמו"ר הזקן לקח את עיקר התוכן מתורתו של הרב המגיד.

אדמו"ר הזקן לימד תמיד – כל העולם הוא גילוי אלוקות. כשאני מתעסק בעולם אני מתעסק בגילוי אלוקות, וכל שכן כשאני מתעסק בתורה ובחסידות – אני מתעסק בגילוי אלוקות. במקום ללמוד חסידות ולחשוב שאני מתעסק בנטיית הדקות של הנפש שלי, ובהרגשות הפנימיות של עצמי – אני שם לב שזו תורה שה' מלמד אותי. הוא מלמד אותי איך הוא מרגיש בקשר איתי, איך הוא משתעשע עם עצמו, הוא מלמד אותי את עצמו. ה' מלמד אותי שהרגשות הדקות והעדינות שלי מעניינות אותו, הוא מתעסק בזה. וכשאני מתעסק בכך – אני מתעסק בעיסוק שלו, בתורה שלו.

אדמו"ר הזקן הצטער ש'הרב דוולפא' הלך, כי הוא חשב שהוא יוכל להחזיר אותו לחסידות. הוא חשב שעל ידי התורה שלו הוא יוכל להאיר לו מחדש את זה שהוא מתעסק בתורת ה'.

גם אנחנו, כשאנו לומדים חסידות, אנחנו יכולים וצריכים לצייר את גדולי החסידות מלמדים אותנו את התורה הזאת. במקום להרגיש שאנחנו מתעסקים בתחושות שלנו, ב'תורות' שלנו, אנחנו מתעסקים בתורות של גדולי החסידות, במה שעניין אותם. כשאנחנו מסתכלים כך – קל לנו לשים לב שמה שעניין אותם באמת היה רק מה שמעניין את ה', ותורת ה' הייתה תמיד בפיהם. וכך, חזרה אלינו – אנחנו מתעסקים במה שמעניין את ה' וברצונו האמיתי.

חז"ל<sup>4</sup> כבר ביארו: עוד לפני שהתורה הופכת להיות 'תורתו' של האדם, חלק ממנו – הוא צריך לשים לב שמדובר על 'תורת ה'". כך הם מבארים את הסתירה בין תחילת הפסוק בתהילים: "בתורת ה' חפצו", לסופו: "ובתורתו יגהה" – "בתחילה נקראת על שמו של הקדוש ברוך הוא ולבסוף נקראת על שמו". קודם כל על האדם לשים לב שהתורה שהוא לומד היא תורת ה', היא מה שמעניין את ה'. ורק אחר כך התורה יכולה להכנס פנימה ולהשפיע על הנפש.

דווקא התחושה הזאת, הידיעה וההרגשה שאנחנו לומדים ומתעסקים בתורת ה', בדרושים שה' דורש, במה שמעניין את ה' – נכנסת לתוכנו פנימה, עריבה עלינו ומתוקה לנו. כך, תורת ה' הופכת להיות תורתנו. וכאן אנחנו מגיעים להמשך הסיפור.



<sup>4</sup> עבודה זרה יט.

## להטעים אחרים מהמתיקות של החסידות

ה'וואלפר' ממשיך לוילנא, ושם פוגש בו ר' יודל, מתלמידי הגר"א. דברי התורה המופלאים של ה'וואלפר' מעוררים בר' יודל רצון עז לפגוש את 'בעל התורות' וללמוד ממנו. וכך שולח אותו ה'וואלפר' לאדמו"ר הזקן, שם יש 'כאלה' תורות.

לאחר שעלינו על מסלול התיקון, ואנחנו כבר מבינים שעלינו לשים לב שדברי החסידות הם תורת ה' – הדברים נכנסים עמוק אל תוכנו ומשפיעים פנימה. ר' יודל רואה את דברי החסידות של ה'וואלפר', את עומק ההשפעה שלהם פנימה, והוא רוצה לטעום מהם בעצמו. מתוך כך שדברי החסידות, דבר ה', נכנסו עמוק לתוכו – הוא יכול גם להשפיע על אחרים, להטעים גם להם את הטעם המתוק של ההתעסקות בדבר ה', בתורת ה'.

וכאן אנחנו ממשיכים לסיפור האחרון. גם בסיפור השלישי מישהו מבחוץ רוצה להיות מושפע מדברי החסידות של ה'וואלפר', אבל פה הוואלפר' מגביל אותו ואומר לו – לא מתוך 'כתב', אנחנו מחוברים לחסידות ולרבי לגמרי.

כדי להטעים לאחרים את הטעם המתוק של 'תורת ה' שבפינו, של דברי החסידות שאנחנו עוסקים בהם, ושהופכים להיות חלק מאתנו – אנחנו לא יכולים לתת להם משהו חיצוני, משהו שמונח לנו בתרמיל. כדי להעביר לאחרים את דברי החסידות אנחנו צריכים להראות להם כמה דברי החסידות האלה הם חלק מאתנו. כפי שאמרנו, אנחנו מתעסקים בלימוד החסידות במה שמעסיק את הצדיקים, והצדיקים מתעסקים במה שמעסיק את ה', וכדי ללמוד את החסידות אנחנו נכנסים לגמרי להיות חלק מזה. זה כבר לא חיצוני לנו בכלל. רק ככה אנחנו יכולים להעביר דברי חסידות באמת לאדם אחר שרואה את הטעם המתוק שהחסידות משאירה עלינו.



## נהלך ברגש

על קונטרס ההתפעלות לאדמו"ר האמצעי.  
לכל אחד יש גילוי אלוקות בתוך נפשו וכל  
אחד יכול לגלות אחרו

## מצוות כיבוד הורים (7)

### פרק שני: מצוות מורא (2)

בפעם הקודמת הובאה תחילת הביאור של מצוות 'מורא הורים'. נכתב שם שמצוות כיבוד הורים משמעה שהבן מייקר את הרצון של הוריו להוליד אותו ולגדל אותו, ומצוות מורא משמעה שהבן צריך להיזהר מלחשוב שההורים הולידו אותו מתוך טבע ולא מתוך בחירה ואהבה. כלומר שתי המצוות הללו הן בעצם עשה ולא תעשה של אותה נקודה. הוסבר שם שעל ידי מצוות 'מורא', ההורים מאפשרים לבנם לחוש שיש לו הורים שבחרו בו ורוצים בו, והוא לא נולד רק כתוצאה של טבע סתמי מתגלגל. בפעם הזו יוסבר כיצד לחנך ילדים למצוות מורא בלי לגרום להם לתחושות לא טובות. אם ההורים רוצים שהבן יירא מהם בגלל שהם גדולים יותר והם ההורים שלו וכדומה – זה יתן לבן תחושה שההורים דואגים לעצמם ולא לו, והתחושה הזו עצמה תקשה על ההורים לחנך את בנם למורא הורים. אבל אם ההורים יחנכו את בנם למורא הורים בגלל שכך ה' ציווה – הבן לא יחוש שהם עושים זאת מתוך אינטרס אלא מתוך דאגה ואהבה אליו. בצורה כזו ההורים לא יחפשו רק 'סמכות הורית' בתור ריסון וניתוב, אלא יחפשו שמצוות 'מורא' תעצים את הקשר הפנימי בין ההורים לילדים.

### להעניק לילד הורים שרוצים בו

הקושי לחנך ליראה יכול להיות מודגש יותר אצל האם<sup>5</sup>, אבל הוא קיים הרבה פעמים גם אצל האב. באופן טבעי ההורים מרגישים שעל מנת שלילד יהיה טוב, עליהם לתת לו תחושה שאוהבים אותו ומחוייבים אליו. ההורים רוצים לתת לילד תחושה שהם לעולם לא יעזבו אותו, והם תמיד איתו, ולכן הם לא רוצים להגיד לילד 'לא', ולגרום לו לחוש תחושה של יראה.

בעוד על ידי אהבה ההורים אומרים לילד שהם איתו, על ידי יראה ההורים אומרים לילד שהם בחרו להוליד אותו עוד לפני שהוא היה קיים. כלומר על ידי יראה ההורים חושפים בפני הילד את המקום הנפשי שבו הם עוד לא היו מחוייבים אליו, אלא הם בחרו להיות מחוייבים אליו. באופן טבעי נראה להורים שאם הם יחשפו בפני הילד את המקום



<sup>5</sup> כפי שהוזכר בגליון הקודם.

שבו הם לא מחוייבים אליו, זה עלול לפגוע בילד ולתת לו תחושה של נטישה, ולכן קשה להם ליצור אצלו תחושה של יראה.

אבל הדאגה הטבעית הזו לילד עלולה להשיג תוצאה הפוכה. אם ההורים משדרים לילד שהוא כל החיים שלהם, ואין להם חיים מחוץ להורות – מתהפכים היוצרות, ונוצרת תחושה שההורים מקבלים את החיות שלהם מהילדים, ולא הילדים מקבלים את החיות שלהם מההורים, וזה גורם לילד להרגיש שאין לו הורים שיחיו אותו. הילד מרגיש שלהורים שלו אין חיות משל עצמם, שהרי הוא כל החיות שלהם, וממילא אין לו מה לקבל מהם.

לעומת זאת, היראה נותנת לילד תחושה שלהורים שלו יש חיים משלהם, והם בחרו לצאת מעצמם ולהעניק לו חיים ולדאוג לו ולאהוב אותו. כלומר כאשר הורים מסבירים לילד שלהם שעליו לשמוע בקולם ולקיים מצוות מורא אב ואם, הם מעניקים לו בזה הורים שרוצים בו.

## לחנך את הילדים ליראה כי כך ה' ציווה

אמנם, גם לאחר שאנחנו מבינים שיראה היא חוויה טובה לילד, עדיין לא נפתרה הבעיה שהוצגה לעיל: אם הילד מרגיש שלהוריו יש חיים משלהם, גם אם הוא מרגיש שכחלק מהחיים שלהם הם רוצים שיהיה לו טוב ונחמד, הוא לא מרגיש שהם מחוייבים אליו, וממילא הוא מרגיש לא יציב. אם כן, מצד אחד חוויה של יראה יוצרת חוסר יציבות אצל הילד, ולכן הורים נרתעים (ברמה כזו או אחרת) מחינוך הילד ליראה, אבל מצד שני ללא יראה הילד לא יוכל להרגיש שיש לו הורים שרוצים בו, כפי שהוסבר קודם.

אם כן, איך אפשר לחנך ליראה בצורה מתוקנת, בלי שהיראה תיצור אצל הילד חוסר יציבות?

על מנת לחנך ליראה בצורה טובה, על ההורים לחנך את הילדים ליראה כי כך ה' ציווה.<sup>6</sup> כאשר ההורים משדרים שיש להם חיים משל עצמם, הם חושפים בפני הילדים את המקום שבו הם אנוכיים, ובסופו של דבר יש מקומות שבהם האינטרסים של ההורים קודמים לאינטרסים של הילדים, כיוון שגם ההורים הם רק בני אדם. אבל אצל ה' גם כאשר הוא עסוק בעצמו, כביכול, זה לא סותר ולא בא על חשבון הברואים.<sup>7</sup> ממילא מורא שמים



ממילא אם ההורים עסוקים בכך שיש להם חיים משל עצמם, הם באמת לא עסוקים לגמרי בחיים של הילדים. לכן אם יודגש המקום שבו ההורים יכולים עם הילד ויכולים גם בלעדיו, זה יכול לערער לילד את

<sup>6</sup> וראה במאמר הראשון בחוברת זו, על ההתנשאות המתוקנת מכח רצון ה'.

<sup>7</sup> כיוון שלהורים יש אישיות משל עצמם, ולילדים יש אישיות משל עצמם,

לא יוצר תחושה של נטישה, אלא להיפך: בכך שה' חושף את המקום בו הוא לא מחוייב לנו אלא בוחר בנו – הוא נותן לנו להרגיש שאנחנו רצויים, ואנחנו לא חיים בעולם בצורה סתמית, כחלק מטבע שרירותי.

לכן כאשר ההורים משדרים לילד שהם מחנכים אותו למורא כי כך ה' ציווה, זה לא גורם לו להרגיש תחושה של חוסר יציבות. בכך שההורים הולכים בדרך של יראת שמים ומחנכים את ילדיהם ליראת שמים, הם מראים שהם עצמם תלויים בה'. ממילא הילד לא מרגיש שההורים מחנכים אותו ליראה מתוך האינטרסים שלהם, אלא מתוך הרצון של ה' שרוצה אותנו ובוחר בנו.

חז"ל אומרים שמורא אב ואם הוקש למורא שמים, כלומר היראה מהם צריכה להתחבר עם היראה מה'. כשם שכחלק ממצוות "את ה' אלוקיך תירא" אנחנו לא מסתכלים על ה' כעל 'אינטרסנט', כך גם על ההורים אנחנו צריכים להסתכל. אף על פי שאי אפשר להשוות ולומר שההורים נקיים מכל רצון וצורך אישי, כמו ה', אך מכיוון שלכל יהודי יש נפש אלוקית, מקום שבו הוא באמת צדיק גמור, התורה מצווה אותנו על ידי מצות מורא להתחבר למקום הזה. על האדם לשים לב שהרצון של הוריו להוליד אותו ולרצות אותו ולהיטיב איתו מגיע גם ובעיקר מהמקום הזה, המקום בו הם קשורים לה' ורוצים להיות טובים ולהוליד ילדים ולאהוב אותם כי כך ה' רוצה.

## יראת ה' לחיים

נסביר יותר את הקשר שבין יראת שמים לבין מצוות מורא אב ואם:

כאמור, ללא מצוות מורא אב ואם, האדם עשוי להרגיש שההורים שלו דואגים לו ומעניקים לו כי הם חייבים אותו, ולא כי הם אוהבים אותו. הגישה הזו בונה אצל האדם תפיסה שגורמת לו להרגיש שהוא נולד מתוך צורך ולא מתוך בחירה. יש בטבע יצר של המשכיות ושל התרבות, והאדם נוטה לזקוף את לידתו יותר לזכות הטבע הזה, ופחות לזכות הרצון והבחירה החופשית של הוריו. התוצאה של כל זה היא שהאדם מרגיש שהקיום שלו הוא אקראי, והוא חי מכח תהליך טבעי ולא בגלל שמישהו רוצה בו.



להיפך, זה אומר שאנחנו חלק ממנו במקום גבוה יותר, במקום בו הנשמה שלנו היתה חלק מה', לפני שהיא ירדה להיכנס לגוף.

היציבות. אבל אצל ה' אין זה כך. אצל ה' כל העולם הוא חלק ממנו, וממילא גם כאשר נחשף המקום שבו ה' בוחר בנו והוא לא חייב אותנו, זה לא אומר שאנחנו נפרדים ממנו.

אבל מצוות האמונה בה' מלמדת אותנו שהקיום של האדם הוא לא מקרי, כמובן, אלא ה' ברא את האדם כי הוא רוצה את האדם ושמח בו. על מנת שהאדם יוכל גם להרגיש שהוא רצוי (ולא רק להאמין בזה), ה' נתן לנו את מצוות היראה – "את ה' אלוקיך תירא"<sup>8</sup>.

יראת שמים פירושה לשים לב שהעולם לא יציב מצד עצמו, אלא הוא תלוי בבחירתו של ה', וה' מהווה אותו בכל רגע. ממילא האדם חש שהחיים אותם הוא חי הם לא שלו, אלא ה' מעניק לו אותם בכל רגע. כאשר האדם מודע לכך שהוא תלוי בה', וה' מעניק לו את החיים בכל רגע – הוא פתוח לקבל חיות מה'. הוא לא מנסה להסתדר לבד ולרצות את עצמו, אלא שמח שה' מחיה אותו ורוצה אותו.

כחלק ממצוות מורא האדם מצווה לא לעבור על רצונו של ה'. על ידי כך האדם מרגיש שלא רק הקיום שלו רצוי ויקר בעיני ה', אלא גם צורת החיים והמעשים שלו – מהגדולים ועד לקטנים – חשובים לה'. ה' רוצה שהאדם יחיה בצורה טובה ונכונה, ומתוך תקשורת בריאה עם בוראו ועם סביבתו, ועל כן חשוב לה' כל פרט ופרט ממעשיו של האדם.

כך מצוות יראת ה' גורמת לאדם להיות מודע לכך שה' רוצה אותו, ונותן לו את החיים במתנה בכל רגע. המודעות של האדם לכך שהחיים והמעשים שלו יקרים בעיני ה' ממלאת את האדם בחיות, וכמו שאומר הכתוב "יראת ה' לחיים"<sup>9</sup>.

## השווה הכתוב מורא אב ואם למורא המקום

כשם שה' ציווה לירא ממנו, כך הוא ציווה לירא גם מאב ואם – "איש אמו ואביו תיראו". כפי שנכתב, מצוות יראת אב ואם אומרת לאדם לא לחשוב שההורים שלו צריכים אותו כצורך טבעי, אלא לשים לב לנקודת הבחירה שלהם. על האדם לשים לב שהוריו הולידו אותו מבחירה, וגם עכשיו, אחרי שהוא נולד, הוא זקוק לאהבה של הוריו ולכך שהוריו ירצו בו, ואחרת הוא לא יוכל לחיות בצורה בריאה וטובה<sup>10</sup>. מצוות מורא אב ואם



להתמסר לשליחות שה' הועיד לו בעולם  
במרץ ובחיות.

<sup>8</sup> דברים י, כ.

<sup>10</sup> לפעמים אדם לא מרגיש שזה חסר לו שההורים שלו ירצו בו. על מנת להבין שזוהי מחשבה מוזרה כדאי לו לחשוב אם הוא היה רוצה להוליד בן שהוא לא ירצה בו.

<sup>9</sup> לפעמים טועים לחשוב שיראה היא תחושה משתקת, אבל הפסוק "יראת ה' לחיים" מלמד אותנו שזה הפוך, יראת ה' ממלאת את האדם בחיות, ולא גורמת לו לשיתוק. דווקא התחושה שהעולם מתנגלל מעצמו, ואין משמעות לחיים של האדם, מאטה את האדם וגורמת לו שהוא לא יוכל

אומרת לאדם להיות מודע לכך שהחיים שלו בהווה מושפעים מרצון ההורים, וגם עצם זה שהוא נולד וקיים זה מכח הבחירה של הוריו<sup>11</sup>. על ידי זה האדם מרגיש רצוי, ויכול לחוש



נסביר זאת דרך הפסוק "כמים הפנים לפנים כן לב האדם לאדם" (משלי כז, ט):

ביחסים של אהבה ושנאה קל לראות שיחס גורר יחס דומה: אם אדם אוהב את חברו גם חברו אוהב אותו, ואם אדם שונא את חברו גם חברו ישנא אותו. אבל ביחסים של יראה קשה יותר לשים לב שיחס גורר יחס דומה, שכן אם אדם ירא מחברו, נראה לכאורה שהחבר לא ירא ממנו. אבל באמת יחסים של יראה דומים ליחסים של אהבה ושנאה.

ההורים יראים על ילדם ורוצים לגונן עליו, ולכן אומרים לו מה לעשות ואיך להתנהג. אף על פי שעל ההורים להתנהג גם בתקיפות על מנת להדריך את ילדיהם בדרך טובה, וליצור יחס של יראה - כאשר זה נעשה בצורה מתוקנת היראה יוצרת קירוב ולא ריחוק. הילד מרגיש שההורים דואגים לו וגם עוזרים לו להיות טוב, והוא נצמד אליהם ומפחד לעזוב אותם. "כמים הפנים לפנים": ההורים מפחדים על הילד, ולא רוצים שיקרה לו משהו לא טוב, וזה גורר יחס דומה מצד הילד שלא רוצה לעזוב את ההורים.

הופעה נוספת של יראה מקרבת ביחסי הורים וילדים, היא ביכולת של ההורים לתת לילדים מרחב משלהם, ויחד עם זה להישאר בקרבת מקום. כאשר ההורים דוחפים את הילד להתנתן ולהקים משפחה, הם לא זורקים אותו, אלא נותנים לו אחריות בריאה - כמו שהיתה להם, ובדאגתם לשלומו ולהצלחתו מלווים אותו כל העת. הטלת האחריות על שכמו של הילד היא מצד אחד תנועה של יראה, מצפים מהילד שידאג לעצמו, ולא עושים בשבילו. אבל כאשר זה נעשה בצורה מתוקנת, יראה כזו מקרבת בין ההורים לילדים. ההורים רוצים שלילד יהיו

מה שההורים רוצים את בנם גם אחרי שהוא נולד משמעותי לו לכל החיים, אבל בנקודה שבה האדם רוצה להוליד ילדים בעצמו - שם הכי קל לזהות כמה זה משמעותי אם ההורים רצו בו או לא. לשם ההמחשה, הרבה פעמים במשפחות קשות יום הילדים לא זוכרים את החיים בבית כחיים שמשופעים בדברים טובים, ואף על פי כן הם רוצים להקים משפחות ברוכות לילדים. כי גם אם יש בחיים דברים קשים, זה לא סיבה לא לרצות לחיות. לעומת זאת יש משפחות שההורים נתנו כל טוב לילדים, ואף על פי כן לילדים אין כל כך חשק להוליד הרבה ילדים. אחת הסיבות לכך היא שלפעמים ההורים משדרים שאם טוב לילדים, אז טוב שהם נולדו, ואם לא טוב לילדים, אז לא טוב שהם הולידו אותם. כאשר הילדים מקבלים שדר כזה, התחושה שלהם היא שלא הרצון של ההורים עושה את החיים שלהם לחיים טובים, אלא השפע שנתנו להם הוא שעושה את החיים שלהם לחיים טובים. בצורה כזו הילדים לא חווים את מה שההורים פשוט רוצים אותם, מתוך אמונה פשוטה שטוב שהם יהיו. כיוון שהילדים לא הרגישו שההורים שלהם רוצים אותם, נחלש אצלם הרצון להוליד ילדים.

ההתבוננות הזו עוזרת לאדם לשים לב שאם הוא לא ישיכל לחשוף את הנקודה שבה הוא זקוק להורים שירצו אותו, ייחלש אצלו רצון החיים בכלל, והחשק להוליד ילדים בפרט.

<sup>11</sup> יחס שלי יראה כלפי אדם אחר נובע מכך שקיומו של האדם (או של משהו שהשוב לו), תלוי בבחירתו והחלטתו של השני. כך גם במצוות מורא אב ואם על האדם לשים לב שהוא נולד כי ההורים שלו רצו אותו, וגם עכשיו הוא זקוק לכך שההורים שלו ירצו בו. אלא שבנושא הזה קיים לפעמים חוסר הבנה: הרבה פעמים נראה שיראה גורמת לריחוק, בעוד באמת יראה מתוקנת גם מקרבת ומחברת את ההורים והילדים אלו לאלו.

שההורים שלו מעניקים לו ומגדלים אותו בגלל שהם אוהבים אותו, ולא בעל כרחם וכחלק

מטבע<sup>12</sup> 13.



לנתינים, וההורים לא צריכים, וממילא אסור להם, להטיל אימה יתרה על בני ביתם, וכפי שאומרים חכמינו "לעולם על יטיל אדם אימה יתרה בתוך ביתו".<sup>12</sup>

<sup>12</sup> לפעמים יכול להיות מקרה שאדם מרגיש שהוריו לא רוצים אותו, והוא יודע שהם לא בחרו להוליד אותו, אלא הוא נולד בלי כוונה שלהם. יכול להיות גם מקרה שאדם יודע שההורים רצו להוליד אותו, אבל בפועל עכשיו, בגלל מתחים ואירועים שקרו וכדומה, הם חיים איתו בדיעבד, ולא כי הם רוצים אותו ושמחים בו. כחלק ממצוות מורא אב ואם על האדם לשים לב שההורים לא שמחים בצורת חיים כזו. ההורים לא נהנים לגדל מישהו שהם לא בחרו בו, ולא נהנים להיות מחוייבים למישהו שהם לא יכולים לרצות אותו ולבחור בו. כלומר למרות מה שנראה על פני השטח, ההורים היו מאוד רוצים לבחור בילדם, אלא שהם לא מצליחים. הרצון הזה של ההורים מחלחל ללב הילד, וגם הוא רוצה לגדל ילדים שהוא בוחר בהם. כחלק ממצוות כיבוד הורים ומורא הורים על הבן לשייך את הרצון הטוב שלו לבחור להוליד ילדים להוריו, שרצו לבחור בו ולרצות אותו, גם אם הם לא תמיד הצליחו.

כאשר אדם מקיים מצוות מורא אב ואם, ולא מוכן להאשים את הוריו בכך שהם לא רוצים אותו ולא טובים אליו, אלא הוא חושף את המקום בו ההורים כן היו רוצים לבחור ולהיטיב, הוא חושף גם את מה שהקדוש ברוך הוא רוצה אותו ובוחר בו.

<sup>13</sup> כאשר אדם תופס את החיים שלו כדבר שנוצר מזה הטבע יותר מאשר מבחירה (של ה' ושל הוריו), ההנחה הפשוטה שלו היא שהוא רוצה את עצמו, ואין מישהו שרוצה אותו יותר מזה שהוא רוצה את עצמו. כאשר

חיים טובים כמו שיש להם, וכמו שהם רוצים להקים משפחה, כך הם רוצים לתת גם לבנם את האפשרות להקים משפחה משלו; בתגובה הבן נקשר הורים, מבין שאת היכולת שלו להיות עצמאי הוא קיבל מכם, והוא עסוק בגידול המשפחה שלו ברצינות (ולעניינו עם הרבה יראה דהיינו תשומת לב), וללא זריקת האחריות לחייו על מישהו אחר. "כמים הפנים לפנים": ההורים מטילים את האחריות להקמת משפחה על שכנם בנם כי הם שמחים בהתפתחותו, והבן לוקח אחריות ומגדל את ילדיו ברצינות, גם כחלק מהרצון שלו לשמח את הורים.

[המחשה נוספת לכך שגם ביחסים של יראה נכון הכלל של "כמים הפנים לפנים", היא יחסים של מלך ונתינים. מלך שומר על מרחק מהנתינים ומטיל עליהם יראה, על מנת שלא ימרדו בו ולא ימרו את פיו. אם כן, המלך מירא את הנתינים כי הוא מפחד על מעמדו – הוא פוחד מהם והם פוחדים ממנו.]

אמנם יחס כזה נקרא יותר 'אימה' מאשר 'יראה'. כפי שנכתב, אף על פי שיחסים של יראה בין הורים לילדים נראים כריחוק – בצורה מתוקנת היראה מקרבת בין ההורים לילדים ולא מרחיקה אותם זה מזה. לעומת זאת ביחסים של מלך ונתינים – היראה נועדה לשמור על מרחק. יראה כזו מכונה 'אימה', וכפי שאומרים חכמינו "שום תשים עליך מלך" – שתהא אימתו עליך".

מלך צריך להטיל על נתיניו אימה על מנת שתהיה להם יראה ממנו, כיוון שהוא חושש על מעמדו. אבל אצל הורים המעמד ברור: ההורים הם הורים והילדים הם ילדים, ואי אפשר להתחלף. לכן קשר של יראה בין הורים לילדים הוא טבעי יותר מאשר בין מלך

ה' רוצה שנירא מפניו, כי היראה היא הביטוי לכך שקיבלנו את החיים שלנו ממנו. על ידי מצוות "את ה' אלוקיך תירא" אנחנו פתוחים לקבל חיות ולשים לב שהחיות שלנו היא מה'. כהמשך למצוות "את ה' אלוקיך תירא" ה' ציווה אותנו גם במצוות "איש אמו ואביו תיראו", כי הוא רצה שנוכל לקבל חיות מההורים שרוצים אותנו ובוחרים בנו. התחושה שהחיים שלנו תלויים בה' ובהורים היא זו שפותחת אותנו לקבל חיות מה' ומההורים.

באופן טבעי, אלמלא ציווי התורה "איש אמו ואביו תיראו", לא היינו תופסים את המורא שיש לילדים מההורים כדבר טוב בפני עצמו כמו כיבוד הורים. היינו חושבים שכבוד הורים הוא תוצאה של קשר חם וטוב, ולעומת זאת מורא הורים זו חוויה שנועדה לריסון וחינוך, אבל היא לא חוויה טובה מצד עצמה<sup>14</sup>. הדרך לתפוס את מורא ההורים



ליהרג על בנותיו ועל אשתו, והורג או נהרג" (בהקשר של לוט ובנותיו, תנחומא וירא, יב). כלומר ההורים רוצים את הילד יותר ממה שהם רוצים את עצמם. בשונה מה', ההורים לא תמיד יכולים לעזור לבנם, אפילו שהם רוצים מאוד. אבל אף על פי שהם לא תמיד יכולים לעזור, עצם הרצון שההורים רוצים את האדם יותר ממה שהוא רוצה את עצמו, חשוב לאדם, והאדם זקוק לו.

אמנם המקום הזה, שבו מונח לאדם שה' והוריו רוצים אותו יותר ממה שהוא רוצה את עצמו, הוא מקום פנימי ונסתר; אבל ה' רוצה שנחשוף את המקום הזה על ידי מצוות מורא.

<sup>14</sup> הרבה פעמים הדיונים על הצורך ועל המינון של הסמכות שההורים צריכים להפעיל בנויים על השקפה שסמכות הורית היא אמצעי בלבד ונועדה לריסון וחינוך, וממילא צריך להפעיל אותה בזהירות ועל פי הצורך בלבד. ההבנה שיראת ההורים היא מצווה, והיא יוצרת קשר בין ההורים לילדים ובין שניהם לה' (וכפי שנדרש בחסידות, שמצווה היא מלשון צוותא והתקשרות), נותנת לנושא יחס אחר.

זוהי נקודת ההנחה, השאלה אם החיים של האדם הם טובים ואם הוא בכלל רוצה לחיות אולא, היא שאלה שהאדם מפחד לגעת בה, כי הוא חושש לגלות את האמת המרה, שהחיים שלו לא מעניינים אף אחד חוץ ממנו. ממילא האדם מפחד לחוש שהוא זקוק לכך שאחרים ירצו בו, כיוון שהוא לא רוצה לחוש שאין מי שרוצה בו.

לעומת זאת, אם נקודת ההנחה של האדם היא שה' רוצה בו ונהנה מהחיים שלו, הוא נהנה לחשוף ולהבליט את הנקודה שבה הוא תלוי. ככל שהאדם יהיה מוכן יותר לחשוף את התלות שלו בה' ובהוריו, זה יאפשר לו לגלות יותר שה' רוצה בו יותר ממה שהוא רוצה את עצמו, ואפילו הוריו, במידה מסויימת, רוצים אותו יותר מאשר הוא יכול לרצות את עצמו (שהרי האדם רוצה את עצמו כיוון שהוא כבר קיים והוא נאלץ להחיות את עצמו, אבל ה' רצה לברוא אותו וההורים רצו להוליד אותו עוד קודם שהוא היה קיים).

ברצון שההורים רוצים את הילד יש מוכנות למסור את הנפש, וכפי שאומר המדרש "בנוהג שבעולם אדם מוסר עצמו

כמטרה לעצמה וכצורה של קשר, היא לשים לב שמורא ההורים הוא המשך של מורא שמים<sup>15</sup>.



ארץ, ולא יותר מזה. אבל לאמיתו של דבר היראה מההורים מאפשרת לאדם להמשיך להיות תלוי בהוריו, וזקוק לכך שירצו אותו. בצורה כזו היראה היא לא רק דרך לחנך את הילדים בגיל צעיר או צורת התנהגות נאותה בגיל מבוגר, אלא בעיקר יוצרת קשר בין ההורים לילדים.

<sup>15</sup> באופן פשוט האדם חושב שכאשר הוא זקוק למישהו והוא לא יכול להסתדר לבד, זה מראה על חוסר התבגרות וחוסר עצמאות, ולכן צורת החשיבה הפשוטה של האדם היא שככל שהוא גדל הוא כבר לא זקוק להוריו. ממילא היראה מההורים בגיל מבוגר נתפסת כנימוס וכדרך

# שׁוֹת בַּעֲבוּדַת הַ' בִּישִׁיבַת דּוֹרְשֵׁי יַחוּדָךְ



בנישאות הרב יצחק גינזבורג שליט"א

**שאלה:** יט כסלו הקרב ובא – מה, כמה ולמה? איך אמור להתייחס ליום הזה מי שלא מגדיר את עצמו חסיד חב"ד?

**תשובה:** אם מסתכלים על עם ישראל ביחס לאומות העולם – לעם ישראל יש את אמונת היחוד. כמו שאנחנו אומרים: "אנכי ולא יהיה לך" מפי הגבורה שמענום" (מכות כד.). לא סתם לעם ישראל יש את אמונת היחוד, אלא שהיא ניתנה להם על ידי הקב"ה, ירושה מאבותינו, אנחנו 'מאמינים בני מאמינים'.

## אמונת הייחוד בנגלה ובנסתר

אם אנחנו רוצים להבין מה זה אמונת היחוד, באופן פשוט המקום ביהדות שמדבר על אמונת היחוד באופן הכי מוסבר, בנגלה של התורה – זה הרמב"ם, שהתחיל את היד החזקה והסביר במה אנחנו מאמינים. הוא מסיים את היד החזקה בכך שהעתיד שאנחנו רוצים להגיע אליו, הוא ש"כולם ידעו אותי מקטנם ועד גדולם". לשם אנחנו רוצים להגיע. להגיד היום שהדעת היא דבר כל כך חשוב, כשיש היום כל כך הרבה אנשים עם בעיות קשב וריכוז, ואין להם כל כך דעת – זה קצת חידוש. היום אולי צריך הרבה אטרקציות, ודעת זה לא מעניין. אבל הרמב"ם כותב שיהיה הרבה אוכל ומעדנים, הרבה גירויים, אבל לאנשים יהיה שכל לדעת שזה לא מעניין אותם, מה שמעניין אותם הוא לדעת את ה'. בזה הרמב"ם מתחיל ובזה הוא מסיים. זו התשתית, תחילת הרמב"ם, כדי להגיע ל'מלאה הארץ דעה את ה', בסוף היד החזקה, שזה העיקר.

זה מצד הנגלה. אחר כך הגיעה כל חכמת הקבלה (שהתגלתה בעיקר אחרי הרמב"ם), ובפרט האר"י שאמר תורות ומהרח"ו כתב אותן בספר 'עץ חיים' – ונוצר שיש גם נגלה של התורה וגם נסתר של התורה, וזה נהיה מאד מאד מחולק. החלק של הנסתר של התורה צריך גם כן להיות מבואר בצורה כזו שיסביר לנו עוד יותר עמוק את יחוד ה'.

ומי שעשה את הדבר הזה, מי שהרחיב, והשוה, והפך את דברי האר"י הקדוש, ואת כל דברי הקבלה, למשהו שעוזר לנו להבין את יחוד ה' – זה האדמו"ר הזקן, ובפרט אחרי

שהוא יצא מהכלא.<sup>16</sup> עד אז הנסתר של התורה היה נסתר, כל מה שדיברו על סדר ההשתלשלות ויחוד ה' היה נסתר. מה שנגלה בזמן הרמב"ם היה נגלה, ומה שנשאר בחכמת הקבלה בפנים – נשאר נסתר. ובא אדמו"ר הזקן והכניס לתוך הנגלה גם את כל מה שהעניקה תורת הקבלה, ובפרט האר"י הקדוש, בענין יחוד ה', וכך זה יותר עמוק, יותר מפותח, יותר עשיר ויותר מחיה אותנו, אחרי מה שגילה האר"י הקדוש.

אז אם נשים לב, יש משהו מפתיע. מאחרי האר"י, כשרוצים לדבר על יחוד ה' – הספר היסודי ביותר הוא ספר התניא, שער היחוד והאמונה, זה הספר שמדבר על יחוד ה'. גם אם תדבר עם אנשים שלא קשורים לחסידות, או כאלה שאינם חסידי חב"ד – זה הספר. זה הספר היסודי ביותר אחרי שהתגלתה חכמת הקבלה. לכן כששואלים האם מישהו שלא חסיד חב"ד קשור ליום הזה – אז זה נכון שבחב"ד יש יותר רצון שאנשים ילמדו את זה ויכנסו לסוגיות האלה חזק, ויש מקומות שזה פחות חזק, אבל בסופו של דבר זה נוגע לכל אחד ואחד.

## נוגע לכל אחד

ניתן לזה משל: יש היום הרבה אמנים, שיכולים לקחת ציבור גדול ולהלהיב אותו. ויש גם מדען, שמחדש איזה חידוש, ועל ידי החידוש שהוא מחדש, למרות שלא כולם מבינים את כל החכמה שיש בחידוש שהוא מחדש, זה דבר שהוא נוגע לכולם, לא רק למי שהוא מלהיב אותו. אם לדוגמא מישהו חידש שיש לויינים בשמים – מזה יש היום ווייז. כל האנשים משתמשים בזה, גם אם הם לא מבינים איך זה עובד.

כך כשאדם מחדש חידוש שמשנה את הראש איך להסתכל על העולם, מאיפה להסתכל על העולם – אז זה משנה את כל המציאות. זה מה שעשה גם אדמו"ר הזקן. הוא בעצם עזר לנו להסתכל על העולם אחרת ממה שהסתכלו עליו עד ימיו, וזה לא משנה כל כך אצל מי – זה השפיע על כולם. זה שינה את צורת החשיבה לגמרי.

אפשר להגיד שבדרך כלל בכל החגים – אנחנו חוגגים את מה שהיה, אבל ביי"ט כסלו אנחנו חוגגים את מה שהיה, לא את מה שהיה. אדמו"ר הזקן גילה את מה שהולך להיות בעתיד. העתיד – ש"כולם ידעו אותי מקטנם ועד גדולם". וזה התחיל להתגלות, וככל



<sup>16</sup> ראה על כך בהקדמת הספר 'זה השער', וכן בהקדמת החוברת "אשפוך את רוחי על כל בשר".

שאדם יותר חוגג את זה – כך העתיד יותר מתקרב ויותר מגיע להווה. אנחנו מאד שמחים בזה.

## לאן אנחנו הולכים?

ניתן דוגמא פשוטה: היום יש ברוך ה' הרבה נצחונות וכו'<sup>17</sup>. ואם יפתרו הבעיות הבטחוניות, עם ישראל יצטרך לחשוב מה הוא רוצה, מה הוא מחדש, לאיפה הוא הולך. ומה שאנחנו באמת רוצים לחדש ומה שיש לנו לומר הוא שיש לנו קשר עם הקב"ה וזה נוכח ממש. כדי להגיד את זה טוב אנחנו צריכים להבין את יחוד ה' הכי טוב שאפשר.

נאמר את זה בצורה פשוטה: מי ששמח הרבה ביום הזה ונכנס לזה חזק – הוא בעצם מי שיוכל על ידי זה להביא אותנו עוד יותר ועוד יותר ליעוד שלנו, לזה שעם ישראל יגיע למה שהרמב"ם מדבר עליו: 'שכולם ידעו אותי מקטנם ועד גדולם, ומלאה הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים'. אפשר לישון ביום הזה, או לישון בכלל בחיים, ואפשר להסיח את הדעת מהרבה דברים, אבל בסופו של דבר – כמו שאמר אחד הצדיקים בסלונים – 'עולם עולם, אתה מאד נחמד, אבל אתה נחמד למי שמסתכל עליך מבחוץ, ואתה אסון למי ששקוע בך'. אז אפשר להיות בתוך העולם הזה, ולהרגיש שהכל מלא ים של גירויים והיסח הדעת, ואפשר להיות עם הרבה דעת. הדעת לוקחת את האדם למקום שבאמת הוא חפץ, למקום שהוא יכול להיקשר אליו לגמרי, והיסח הדעת לוקח אותו בכל פעם למקום אחר, שהוא לא יכול להיקשר אליו בכלל. "ט כסלו זה להיקשר למקום הזה, שאנחנו רוצים שמה שבאמת יקח אותנו זה ה"דעת את ה"', שזה מה שיחיה אותנו.

## לצאת מהכלא

אפשר להגיד את זה בעוד צורה: מה זה קשור לכלא? זה קשור לכלא בשני אופנים. זה קשור לכלא כי כשאחד דואג לעצמו מאד מאד, זה מאד מאיים עליו כשאומרים לו שהעיקר זה אלקות, והוא מיד מתגונן מפני זה, והוא לא רוצה לתת לאנשים שכל הזמן לוחצים לו על הנקודה הזו – שצריך לחשוב על ה' – להתקדם, ולכן הוא שם בכלא את מי שמדבר על הקב"ה. זה באופן היותר מציאותי.



<sup>17</sup> תשובה זו נאמר לקראת יט כסלו תשפ"ה.

אבל אדמו"ר הזקן בתניא מדבר על זה שהאדם הוא הכלא של עצמו. והכלא של עצמך הוא זה שאתה לא יכול לעשות מה שהנשמה שלך באמת רוצה, ואתה כל הזמן נתון במציאות הירודה והנפולה שלך, ואתה לא יוצא מעצמך ולא מחובר לקב"ה.

אתה כל הזמן מחפש ומשועבד לחפש אטרקציות. היום זה הדבר הכי חזק. כל הזמן צריך לחפש אטרקציות. זה שאתה לא מסוגל להרגיש שבעצם זה עובד הפוך – שיש את ה' וממילא יש את המציאות שלך, כל המציאות שלך זה מה שה' רוצה, ומזה שהוא רוצה אותך אתה קיים. אתה חושב שהמציאות היא המציאות החיצונית ואתה כל הזמן רודף אחריה – זה הכלא שאתה נמצא בו, אתה לא מסוגל להסתכל ולראות מה באמת מחיה אותך, מה התענוג הפנימי שלך.

נגיד את זה כך: י"ט כסלו זה זמן טוב לבחירה חופשית. כל אחד צריך להחליט מה בא לו בחיים. זה כמו ראש השנה, זה יום דין. אבל אפשר לומר שזה יום דין על העתיד, לא על העבר. לא על מה שעשית, אלא דין על מה אתה רוצה לעשות, לאיפה אתה רוצה להגיע. יש אחד שדנים אותו – אז בודקים מה הוא עשה בחיים. אבל יש אחד שבודקים ושואלים אותו – מה אתה רוצה לעשות בחיים? לאיפה אתה רוצה להגיע? מה אתה רוצה שיצא ממך?

אז י"ט כסלו זה יום טוב ששואלים בו – "לאן אתה רוצה להגיע?", ביחס לפרשיות שאנחנו נמצאים בהן עכשיו נקרא לזה – "מה החלומות שלך?" יוסף חולם חלומות וזה מבהיל את האחים שלו. ככל שאתה חולם יותר גבוה – כך אתה גם זוכה להגשמה יותר גדולה. היכולת לחלום מאד גבוהה קשורה לחודש הזה, חודש כסלו, שהחוש שלו הוא חוש השינה<sup>18</sup>. יש לילות ארוכים, הרבה זמן לחלום חלומות. ככל שאתה חולם יותר גבוה – אתה נפתח יותר חזק, אתה לא כלוא.

היום אומרים 'תקרת זכוכית' על מישהו שחושב שהכל פתוח אבל תקוע במשהו ולא מצליח לצאת. חודש כסליו זה זמן שאדם יכול להיפתח, לצאת מהכלא, לחשוב יותר גבוה ורחב, עד אין סוף, לא להיבהל מזה שהוא חולם בלי סוף ומתנתק בגלל זה מאיזושהי מציאות. זה הכשרון של אדמו"ר הזקן. כמו שהוא יכול לומר שיש אינסוף ואין עוד מלבדו והעולם לא קיים, ומן הצד השני 'נתאוה הקב"ה שתהיה לו דירה בתחתונים' – כך הוא יכול



<sup>18</sup> ספר יצירה פ"ה.

## שׁו"ת בעבודת ה' בישיבת דורשי יהודך

לומר לאדם שהוא יכול לחלום עד אין קץ, ובכל אופן הוא לא מאבד את הקשר, את המציאות. אלא אדרבה - הוא מקבל כח לקדם ולחזק את הקשר למציאות ולראות שהכל זה אלקות.



רוצה לשמוע  
שיעורים נוספים?

# נהנית?

לשמיעת שיעורי הרב במגוון נושאים:

חסידות, כתבי האר"י, פרשת השבוע, תורת הנפש, עבודת ה' ועוד

חייג לקול הלשון 073-371-8149



רוצה להעמיק בקשר עם ה' רוצה שלימוד התורה יגע ברך?

# הישיבה הגבוהה עוד יוסף חי

אחיך. חי. נוצע.



בישיבה לומדים גמרא וחסידות בעיון ובקיאות, בהשראת ובהתקשרות לצדיקים גדולי החסידות.

העמקה בתורת החסידות הופכת את הקשר עם ה' בכלל ואת הלימוד בפרט למאירים יותר, חיים יותר וקרובים לה'.

צורת הלימוד בישיבה, היא באופן שהתורה הקדושה -נגלה וחסידות- יורדת ומחיישבת בנפש, ע"י לימוד טוב, שמחה של חורה והמועדויות חברים.

## אחכים לך!

**לחיאום שבויש :**

אלישע - 055-9108545

**להתייעצות:**

הרב יוסי - 052-6071267



בראשות הרב יצחק גינזבורג שליט"א





